

Lausunto 17.11.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@minedu.fi
rahoitus@minedu.fi

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA LAIKSI LUKIOLAIN 4§ :N MUUTTAMISESTA

Viite: OKM096:00/2014

Kouluyhdistys Pestalozzi Schulverein Skolföreningen ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valmisteilla olevasta lukiokoulutuksen järjestämislupien myöntämisperusteita koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta.

Kouluyhdistyksen ylläpitämässä Helsingin Saksalaisessa koulussa järjestetään esi-, perus- ja lukio-opetusta, jotka muodostavat yhtenäisen opintopolun. Perusopetuksessa otetaan huomioon paitsi suomalaiset perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet, myös saksalaisen Gymnasium-oppimäärän vaatimukset. Koulun oppilaat saavat hyväksytysti suoritettun 9. luokan jälkeen perusopetuksen päättötodistuksen. Saksalainen Gymnasium-oppimäärä on 5. luokalta alkava ja lukion loppuun jatkuva yhtenäinen opintokokonaisuus, jossa päättötutkinnon määräykset määrittelevät esimerkiksi opetettavien aineiden tuntimääriä koko Gymnasium-vaiheen ajalta.

Perusopetuksen ja lukion erityisenä koulutustehtävänä on suomen ja saksan kieliin ja kulttuureihin perehdyttävä ja painottuva opetus. Lukion päättötutkintona on Saksan ulkomaankouluille suunnattu Reifeprüfung-tutkinto ja opetus noudattaa ulkomaankouluille määriteltyjä opetussuunnitelmien perusteita ja määräyksiä. Reifeprüfung-tutkinto tuottaa samat oikeudet kuin suomalainen ylioppilastutkinto (laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä 672/2005). Koulun erityisluonteen, perusopetuksessa painotettavien oppiaineiden ja lukion saksalaisen gymnasiale Oberstufe-tuntijaon vuoksi kaikille yhteiset viikoittaiset opetustuntimäärät ovat sekä perusopetuksessa että lukiossa tavallisia suomalaisia kouluja suuremmat. Myös opetuksen järjestämislupa on perusopetuksen ja lukion yhteinen. Koulun opetuskielet ovat saksa ja suomi.

Hallituksen esitysluonnoksessa lukiokoulutuksen järjestämislupien myöntämisen pääkriteerit ja peruseriaatteet ovat lähtökohtaisesti oikein valitut. Koulutuksen tarve, taloudelliset edellytykset ja ammatilliset edellytykset ovat toiminnan järjestämisestä päättämisen näkökulmasta oleellisia. Koulutuksen järjestäjällä ja oppilaitoksen ylläpitäjällä tulee olla koulutustehtävänsä edellyttämä vahva osaaminen, riittävä ja kelpoisuuden omaava henkilöstö, toimivat ja ajanmukaiset pedagogiset prosessit ja oppimisympäristöt, tilat ja -välineet sekä yhteistyösuhteet. Pääkriteereiden alle kirjattavien kriteerien tulee olla selkeitä ja todennettavia niin, ettei niiden soveltamisesta synny vaikeita näkemyseroja.

Kouluyhdistys Pestalozzin näkökulmasta on oleellista, että lupia arvioitaessa ja myönnettäessä huomioidaan koulutuksen järjestäjän kokonaisuus, sillä koululla on myös perusopetuksen tehtäviä, jotka erityisesti saksalaisesta näkökulmasta muodostavat lukion kanssa yhtenäisen kokonaisuuden.

Perusperiaatteisiin kirjattu monimuotoinen järjestäjä- ja ylläpitäjäkenttä, joka voi palvella myös yksittäistä kuntaa laajempaa väestöpohjaa tai muuta koulutustarvetta, on tärkeää aidosti säilyttää eikä tavoitella pelkästään yhtä tai harvalukuista lukiokoulutuksen järjestäjäjoukkoa esimerkiksi Helsingin kaltaisilla alueilla, joissa lukiokoulutuksen järjestäjäkenttä ja toisaalta myös tarve monimuotoisiin ratkaisuihin on suuri.

Harvinaisten kielten opiskelijamäärät ovat Suomessa vähentyneet rajusti sekä perusopetuksessa että lukiossa ja ko. kieliä kirjoitetaan yhä vähemmän ylioppilaskirjoitusten osana. Saksan kielen opiskelun yleisesti vähentyessä Helsingin Saksalaisen koulun merkitys korostuu entisestään ja lukiosta valmistuvat lisäävät erinomaisesti saksaa taitavien joukkoa Suomessa. Saksan kielen osaaminen palvelee työelämän tarpeita tulevaisuuden Suomessa, jossa palvelusektorin osuus edelleen kasvaa.

Helsingin Saksalaisella koululla on erityistehtävä, ja sen toiminnan vaikutukset ovat alueellisia, valtakunnallisia ja kansainvälisiä. Koulussa on järjestetty säännöllisesti erilaisia koulutuksia suomalaisille saksanopettajille, oppilasprojekteja eri koulujen oppilaille ja opiskelijoille sekä vierailtu kouluissa eri puolella Suomea. Nämä toiminnot ovat omalta osaltaan vaikuttaneet saksan kielen opiskeluun ja opiskeluvalintoihin koko Suomessa. Työperäinen muutto Saksan ja Suomen välillä on lisääntynyt ja Helsingin Saksalainen koulu on ainoa mahdollisuus saksankielisille tai Saksassa asuneille opiskelijoille jatkaa opintojaan saksan kielellä. Koulu on osa laajaa Saksan ulkomaankoulujen verkostoa, jonka sisällä siirtyminen koulusta toiseen on helppoa. Lisääntyvä kansainvälisyys tukee Helsingin Saksalaisen koulun kaltaisten koulujen olemassaoloa. Lukiossamme opiskelu lisää kielitaidon ohella myös saksalaisen kulttuurin tuntemusta ja ymmärrystä.

Helsingin Saksalaisen koulun lukio on opetuksen sisällöiltään sekä tavoitteiltaan erilainen. Lukion opetussuunnitelma ja kaikille yhteisesti opetettavien aineiden lukumäärä sekä niiden tuntimäärät poikkeavat voimakkaasti tavallisesta suomalaisesta lukiosta. Laadukkaasti ja Reifeprüfungin säädösten mukaisessa syvyydessä ja laajuudessa toteutettu opetus vaatii perustasoa suurempaa resurssointia. Reifeprüfung-tutkinto on lukio-opintojen sekä kirjallisten ja suullisten päättökokeiden yhdistelmä, jossa kaikkien opiskelijoiden yhteisten kurssien määrä on selvästi yleislukioiden peruskurssimäärää suurempi. Valinnaisuutta on vähän ja kaikille yhteinen ja tutkintoon pakollisesti kuuluva opetus tulee vuosittain toteuttaa ryhmäkoosta riippumatta. Helsingin Saksalainen koulu voi tarjota osaamistaan eri kouluille mutta lukion omien opiskelijoiden osallistuminen muiden lukioiden kursseihin ei ole lukion luokkamuotoisuuden, saksankielisen opetuksen ja erilaisen opetussuunnitelman vuoksi juurikaan mahdollista.

Lukion opiskelijamäärissä suurin ennustettavuutta vaikeuttava tekijä on koulun perusopetuksesta lukioon siirtyvien oppilaiden määrä ja sen vuosittaiset vaihtelut. Peruskoulun jälkeen muihin lukioihin siirtyneiden opiskelijoiden tilalle saadaan opiskelijoita lähinnä saksankielisistä maista tai muista Saksan ulkomaankouluista. Lukiossa edellytettävän erittäin hyvän saksan kielen taidon vuoksi saksalaisen koulun lukion aloittaminen on toisesta suomalaisesta peruskoulusta tulevalle vain harvoin mahdollinen vaihtoehto.

Lausunnon keskeinen sisältö

Kouluyhdistys Pestalozzin ylläpitämä Helsingin Saksalaisen koulun lukio on erityislukio, jonka erityisenä koulutustehtävänä on suomen ja saksan kieliin ja kulttuureihin perehdyttävä ja painottuva opetus ja jossa noudatetaan saksalaista gymnasiale Oberstufe-tuntijakoa. Helsingin Saksalaisen koulun lukiokoulutus on valtakunnallisen ja alueellisen koulutustarpeen ja tarjonnan kannalta erittäin tarpeellista ja tärkeää. Saksankielinen opetus täyttää kansainvälistyvässä Suomessa myös opetuskieleen liittyviä tarpeita sekä tulevaisuuden työelämän vaatimuksia. Koulu on yksi Saksan ja Suomen valtion välisistä yhteistyön muodoista.

Lukion opetus muodostaa perusopetuksen kanssa yhtenäisen kokonaisuuden ja lukiolla on perusopetuksen kanssa yhteinen opetuksen järjestämislupa. Koulua tulisi tarkastella jatkossakin järjestämisluvan ja tulevan rahoitusmallin näkökulmasta omana erillisenä yleislukioista eroavana kokonaisuutena ja perustaa tarkastelu kokonaisharkintaan.

Kunnioittavasti

HELSINGIN SAKSALAINEN KOULU

Frank Kühn
rehtori